

ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont

**MTA Law Working Papers
2026/2**

**A korlátozott precedensrendszer és az uniós
jog elsőbbségének három árnyalata**

Orbán Endre

ISSN 2064-4515

<http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>

*ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont – MTA Kiválósági Kutatóhely
ELTE Centre for Social Sciences – MTA Centre of Excellence*

Orbán Endre

A korlátozott precedensrendszer és az uniós jog elsőbbségének három árnyalata

Antigoné-dilemmaként írható le az a belső jogi helyzet, amikor az egyedi ügyben eljáró bíró egy kötelező erővel felruházott kúriai döntés és egy szintén kötelező erővel felruházott alkotmánybírósági határozat eltérő iránymutatásai közé szorul.¹ Felmerülhet e kérdés ugyanakkor tágabb spektrumban is: előállhat-e hasonló helyzet a hazai és a regionális csúcsbíróságok (EJEB, EUB) vonatkozásában? A jelen írás e tekintetben egy aspektust kíván röviden körbejárni: a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa [JPT] és az Európai Unió Bírósága [EUB] döntéseinek viszonyát. Az elemzés indokát az adja, hogy a 2020 áprilisában bevezetett korlátozott precedensrendszerben született egyes döntésekben uniós jogi kérdések is felmerültek, valamint a precedensrendszert érintő egyes jogkérdések mostanra jutottak el az uniós testület elé. Ezenfelül az írás célját annak megvilágítása jelenti, hogy e két fórum között – az együttműködés szellemében – miért nem állhat elő Antigoné-dilemma. Utóbbi oka röviden: az elsőbbség elve.

A korlátozott precedensrendszer

A 2019. évi CXXVII. törvénnyel bevezetett korlátozott precedensrendszer lényege, hogy a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (BHGY) 2012. január hó 1. napja után közzétett határozataitól csak indokolt eltérés lehetséges. Kötőerő szempontjából másként érvényesülnek a BHGY-ben közzétett határozatok az alsóbb fokú bíróságok és a Kúria felülvizsgálati tanácsai esetében: míg az alsóbb fokon ítélező bíróságok a Kúria határozataitól indokolás mellett eltérhetnek, addig a Kúria felülvizsgálati tanácsának, ha úgy ítéli meg, hogy valóban szükség van eltérésre egy korábban a BHGY-ben közzétett határozattól, akkor a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja szerint jogegységi eljárást kell kezdeményeznie. A Kúria tanácsának tehát nincs arra lehetősége, hogy megfelelő indokolással eltérjen a Kúria korábbi határozatától: a JPT-hez kell folyamodnia az eltérés engedélyezéséért, és akkor is követnie kell a JPT határozatát, ha azzal egyébként nem ért egyet.²

A rendszer működését a jogalkotási reform az ún. jogegységi panasz eljárás létrehozásával biztosította be, amely a Bszi.-ben intézményesült mint új rendkívüli jogorvoslat. Ennek értelmében a Kúria döntései megtámadhatók arra való hivatkozással, hogy az nem követte a BHGY-ban lefektetett kúriai gyakorlatot. Vagyis, ha a Kúria tanácsa elmulasztaná azt, hogy a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja értelmében jogegységi eljárást kezdeményezzen, a későbbiekben a peres felek még mindig a JPT elé vihetik az ügyet a 41/B. § (1) és (2) bekezdése alapján jogegységi panasz formájában. Ebben az eljárásban a JPT a Bszi. 41/D. §

---

¹ Orbán Endre: Újabb Antigoné dilemma: ezúttal az AB kapitulált. <https://jog.tk.elte.hu/blog/2024/01/ujabb-antigone-dilemma>.

² Részletes bemutatáshoz ld. Szabó Patrik: Mennyiben precedensrendszer a korlátozott precedensrendszer? - Gondolatok a korlátozott precedensrendszerrel kapcsolatos néhány alapvető kérdést illetően. Polgári Jog 2023/9-10.

(5) bekezdése alapján – az Alaptörvény „jogegységi határozat” fogalmát kitágítva – „jogegységi határozat hatályú határozatot” hoz, amelyeket a jogegységi határozatok módjára a Magyar Közlönyben közzé kell tenni, és persze a BHGY-ban is, mivel az ott publikált döntések számítanak precedensértékű határozatoknak.

A jogegységi panasz eljárásban megszülető „jogegységi határozat hatályú határozatok” alkotmányjogi értelemben kettős természetűek: egyrészt az egyedi ügyben a jogegységi panasz eljárás mint rendkívüli jogorvoslat eredményei, így konkrét, egyedi ügyre vonatkozó döntések; másrészt az ügyön túlmutatóan, a további ügyekben kvázi jogszabályként viselkednek. Ennek megfelelően az alkotmánybírósági gyakorlat is kétféleképpen kezeli őket: a jogegységi panasz eljárásban hozott érdemi döntések az Abtv. 27. §-a alapján támadhatók meg az Alkotmánybíróság előtt, azonban az egyes ügyekben alkalmazott jogegységi határozatok és „jogegységi határozat hatályú határozatok” az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján tehetők alkotmánybírósági vizsgálat tárgyává.³

Azt, hogy a korlátozott precedensrendszer működését a jogegységi panasz intézményesítése kényszeríti ki, Pokol Béla Jogelmélet című könyvében található elméleti fejtegetés alapján láthatjuk be, aki a bírósági határozatok kötelező erejének mértéke tekintetében négy fokozatot különített el. Szerinte a kötelező erő akkor „[a] legerősebb, (i) ha ennek megsértése mindenképpen az ítélet hatályon kívül helyezéséhez vezet; ennél enyhébb, (ii) ha kifejezett érveléssel el lehet térni egy korábbi releváns precedenstől, ha az meggyőző a másodfokon döntő bírói fórumra; (iii) még enyhébb a kötelező erő, ha csak alátámasztó érvként szolgál a precedens, amely azonban további jogi alapok (pl. egy törvényi rendelkezés, egy alkotmányos alapjog, egy uralkodó jogirodalmi vélemény stb.) mellett jelenik meg; végül legenyhébb (iv) ez a kötelező erő, ha pusztán illusztrációként szerepel egy vagy több korábbi eseti döntés a jogi álláspont bemutatására.”⁴ Márpedig a jogegységi panasz eljárás a Kúria döntéseinek kötelező erejét a Kúria felülvizsgálati tanácsaival összefüggésben a legerősebb fokozatúra állítja be: a JPT ugyanis a panasszal támadott kúriai határozatot részben vagy egészben hatályon kívül helyezheti, és a Kúriát új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja. Azt, hogy a jogegységi panasz ilyen erős kényszerítő ereje van, egy további összehasonlítást elvégezve is beláthatjuk: miközben a Kúria tanácsai még a régi Bszi. 29. § (1) bekezdés b) pontja szerint is elviekben kötelesek voltak jogegységi eljárást kezdeményezni abban az esetben, ha el akartak térni a Kúria korábbi határozatától, intézményesített kényszer híján, vagyis a hatályon kívül helyezés kilátásba helyezése nélkül mindössze négy ilyen eset fordult elő.⁵ Ezzel szemben 2020 óta, a jogegységi panasz eljárás bekapcsolásával a Kúria tanácsai rendre kezdeményezik a JPT eljárását. Ezen eljárások között az utóbbi időben két olyan esetet is láthattunk, amikor a Kúria tanácsa az EUB előzetes döntéshozatali eljárását [EDH] követően kezdeményezte a JPT eljárását.

JPT eljárások EDH-t követően

Eddig két olyan ügy volt, amelyben a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az EUB állásfoglalását követően hozott döntést. Az első a „3/2025. Jogegységi határozat

³ Ld. 3410/2023. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [22] és 3047/2025. (I. 21.) AB végzés, Indokolás [26].

⁴ Pokol Béla Jogelmélet. Századvég, Budapest, 2005. 41. Idézi: Szabó: i.m. 12.

⁵ Varga Zs. András: Tíz gondolat a jogegységről és a precedenshatásról. Magyar Jog 2020/2. 84.

(Jpe.III.60.053/2024/12. szám) a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi beutazásával vagy tartózkodásával összefüggésben hozott hatósági határozatokat megalapozó minősített adatok megismerhetőségéről”,⁶ a második a „10/2025. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.030/2025/17. szám) az Európai Unió Bírósága C-630/23. számú ítéletének értelmezéséről”⁷ címet viselte.

Mindkét ügyben a Kúria felülvizsgálati eljárásban eljáró tanácsai a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján jogegységi célú (tehát belső jog szerinti/hazai) előzetes döntéshozatali indítványt terjesztettek elő a JPT-hez. Az eljárás kezdeményezésének mindkét ügyben az volt az indoka, hogy a JPT megkeresését megelőzően az EUB (uniós jogi) előzetes döntéshozatali kérelem nyomán olyan, a számukra irányadó ítéletet hozott – az első esetben a C-420/22. és C-528/22. számú egyesített ügyekben,⁸ a másodikban a C-630/23. számú ügyben⁹ –, amely alapján a Kúria tanácsai arra jutottak, hogy olyan döntést kell hozniuk, amelyek jogkérdésben eltérnek Kúria néhány korábbi, a BHGY-ben közzétett döntésétől.

A JPT mindkét esetben érdemben tárgyalta a jogegységi célú előzetes döntéshozatali indítványokat, sőt azt állapította meg, hogy a Kúria tanácsa nem is követhetné az EUB ítéletét anélkül, hogy felmentést kapna a JPT-től a precedensértékű kúriai döntésektől való eltérésre. E tekintetben a JPT önértelmezése a 3/2025. Jogegységi határozat indokolásának [25] pontjában olvasható. E szerint, „[a]z NW-PQ ítéletből következő új követelmények indokoltá tették a K.IV. tanács jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítványának érdemi elbírálását, mivel fennáll a Kúria korábbi joggyakorlatától eltérés szükségessége. *Ilyen esetben a Jogegységi Panasz Tanács döntése megkerülhetetlen.* [kiemelés tőlem: OE] Szemben ugyanis a járásbírók, törvényszékek, ítélőtáblák bírái (bírói tanácsai) indokolási kötelezettség mellett gyakorolható eltérési jogával a Kúria BHGY-ban közzétett határozatainak jogértelmezésétől [amit az EUB nem talált az uniós joggal ellentétesnek a C-537/22. számú (Global Ink Trade) ítéletben], a Kúria tanácsai a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a korábbi jogértelmezéstől kizárólag akkor térhetnek el, ha a Jogegységi Panasz Tanács jogegységi határozata ezt lehetővé teszi. Ebben a Jogegységi Panasz Tanács gyakorlata töretlen {Jpe.II.60.036/2024/23. számú jogegységi hatályú határozat, Indokolás [67]-[72]}.”¹⁰

E pozicionálás, illetve önértelmezés egy további, harmadik döntésre, a Jpe.II.60.036/2024/23. számú ügyben kifejtett értelmezésre utal vissza, amelyben a JPT kifejtette: a „Kúria Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontján alapuló gyakorlata következetes abban, hogy ha a Kúria valamely ítélkező tanácsa jogkérdésben el kíván térni a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától, akkor *az előzetes döntéshozatali indítvány nem mellőzhető sem a tanács saját megfontolása, sem az EUB, sem az Alkotmánybíróság kötelező jogértelmezésére tekintettel* [kiemelés tőlem: OE].”¹¹ Ebben az előzménynek számító ügyben egyébként a Kúria ítélkező tanácsa nem kezdeményezte az JPT eljárását az EUB újabb ítéletére, illetve az abban foglalt, korábban meg nem ítélt jogkérdésre tekintettel, az ügy azonban mégis a JPT elé került a jogegységi panasz eljárás révén. A JPT befogadta és érdemben vizsgálta a panaszt,

⁶ <https://kuria-birosag.hu/hu/joghat/32025-jeh-jpeiii60053202412-szam>.

⁷ <https://kuria-birosag.hu/hu/joghat/102025-jeh-jpeiv60030202517-szam>.

⁸ C-420/22. és C-528/22. NW ECLI:EU:C:2024:344.

⁹ C-630/23. AxFina Hungary ECLI:EU:C:2025:302.

¹⁰ 3/2025. Jogegységi határozat, Indokolás [25].

¹¹ Jpe.II.60.036/2024/23. számú jogegységi hatályú határozat, Indokolás [72].

amelynek során megállapította, hogy az EUB új jogértelmezése ugyan önmagában indokolja az eltérést a korábbi kúriai precedensektől, de a Kúria tanácsának először a JPT-hez kellett volna fordulnia az eltérés engedélyezése érdekében.¹²

Fentiek alapján az a következtetés adódik, hogy a JPT az EUB és a Kúria tanácsai közti közvetítő szerepet vindikál magának a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontjára tekintettel, amellyel óhatatlanul is átveszi az EUB döntések értelmezésének feladatát, ahogy azt a 10/2025. Jogegységi határozat alcíme nyíltan meg is fogalmazta: „az Európai Unió Bírósága C-630/23. számú ítéletének értelmezéséről”. E jogi helyzet problematikusságára a döntésekhez csatolt különvélemények is felhívták a figyelmet, részben a törvényes bíró felől közelítve meg a kérdést, részben pedig arra mutatva rá, ahogyan a JPT túlterjeszkedik az indítványokon és ezzel valójában alkotmányos rendeltetésén: a jogegység biztosításán.

A magam részéről szervezetszociológiai okokból érteni vélem a JPT-nak a saját autoritását hangsúlyozó jogértelmezését és túlterjeszkedését abból az általános megfontolásból kiindulva, hogy a különféle szervezetek, így a bíróságok is hajlamosak inkább tágan, semmint szűken értelmezni a saját hatásköreiket. Ennek megfelelően a JPT a magyar jogszabályokra hivatkozva megválaszolja a Kúria tanácsaitól hozzá érkező kérdéseket. Ezzel együtt úgy vélem, hogy eddig a pontig, vagyis a kérdések feltételéig valójában nem szükséges eljutni: a Kúria ítélkező tanácsainak nem kell jogegységi célú előzetes döntéshozatali indítványt terjeszteniük a JPT elé az EUB előtti előzetes döntéshozatali eljárásban megszületett ítéleteket követően.

Miért nem kell JPT eljárást kezdeményezni EDH után?

Amióta létezik az uniós előzetes döntéshozatali eljárás, az értelmezni kért uniós jogi aktus és a tagállami jog közötti esetleges összeütközés feloldása az EUB-hez kérdést előterjesztő, az egyedi ügyben ítélkező bírói tanács számára van fenntartva. A JPT ilyen esetben nem léphet a bírói tanács helyébe és nem vonhatja le az EDH jogi következményeit a Kúria tanácsa helyett. A JPT közbejövetele a Kúria tanácsa és az EUB között két okból is problémásnak tűnik. Egyrészt, ha a JPT eljárása tényleg „megkerülhetetlen”, akkor a Kúria tanácsa valójában csak a JPT engedélyének függvényében juttathatja érvényre az EUB döntését, ami korlátozza az uniós jog hatékony érvényesülését, a hatékony bírói jogvédelemnek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében hivatkozott elvét és az EUMSZ 267. cikke szerinti eljárás működését. E korlátozás akkor sem elfogadható uniós jogi szempontból, ha a JPT minden esetben automatikusan engedélyezi az eltérést az EDH-ra tekintettel, hiszen az eltérésre az uniós jogból következőleg és nem pedig további nemzeti jogi körülmények alapján kerülhet sor. Így működik ez az EU-hoz történő csatlakozásunk óta, és semmilyen olyan EU jogi körülmény nem következett be (pl. az alapító szerződések módosítása), ami indokolhatná további eljárások bevezetését az előzetes döntéshozatali eljárás eredményeként született ítéletek végrehajtásához kapcsolódóan.

Másrészt azért is problémás a JPT kötelező megkeresése, mert az eljárás révén a JPT elviekben az EUB fölé pozícionálhatja magát: mérlegelheti, értelmezheti, árnyalhatja, esetleg

---

¹² Uo., Indokolás [76]-[79].

kiegészítheti az EUB által adott jogértelmezést, vagyis azt a saját kötelező olvasatával keretezve küldheti további felhasználásra a Kúria tanácsának.¹³ Márpedig egy ilyen helyzet a JPT tekintélye érdekében elkerülendő, mivel végtelenített értelmezési konfliktusoknak engedhet teret: a JPT döntését követően a Kúria ítélkező tanácsa ismét EDH-t kérhet a JPT döntésére tekintettel; ezt követően a Kúria tanácsának döntése jogegységi panasz tárgyává válhat, így az ügy elviekben ismét a JPT elé kerülhet, aki a saját EDH olvasatát kérheti számon a Kúria tanácsán; végül, ha egy harmadik bíróság az uniós jog vonatkozásában jogértelmezési ellentétet észlel a Kúria tanácsa és a JPT között, e harmadik bíróság is EDH-t kérhet, amint azt a fent idézett Jpe.II.60.036/2024/23. számú jogegységi határozat hatályú határozat folyományaként megindult Lurdos-ügy is példázza.¹⁴

Hogy e problémák ne eszkalálódjanak az uniós jog kollíziós szabályát szükséges alkalmazni, az elsőbbség elvét,¹⁵ amely meglátásom szerint a jogegységi panasz eljárás vonatkozásában három szinten is kifejti hatását: egyrészt a korlátozott precedensrendszer bevezetésének uniós jogi relevanciáját illetően, másrészt a Kúria precedensértékű határozatainak félretétele tekintetében, végül pedig a jogegységi célú előzetes döntéshozatali eljárás megkerülhetősége érdekében.

ad1) Az elsőbbség elvének elsődleges következménye az, hogy az uniós előzetes döntéshozatali eljárás metodikáján, vagyis a tagállami bíróságok és az EUB közti párbeszédén semmit sem változtathat az, hogy Magyarország 2020-ban korlátozott precedensrendszert vezetett be. Uniós jogi szempontból nincs annak jelentősége, hogy létezik-e valamilyen mértékű precedensrendszer egy tagállamban vagy sem. *Nota bene*, amíg az Egyesült Királyság tagja volt az Európai Uniónak, a teoretikus értelemben vett „teljes értékű” precedensrendszerének működése sem ingatta meg az előzetes döntéshozatali eljárás működését, ezért azt gondolom, hogy a hazai korlátozott precedensrendszernek sem lehet semmiféle ilyen hatása. Egyrészt azért nem, mert uniós perspektívából nézve a tagállami jog egységes halmaz, amelynek egyes elemei – így a BHGY-ban közzétett határozatok vagy a JPT döntései – nem kerülhetnek uniós jogi szempontból preferenciális elbírálás alá nemzeti jogi rendelkezések folytán, mivel az sértené az uniós jog hatékony érvényesülését és nem mellel a tagállamok közti egyenlőség elvét. Másrészt, a korlátozott precedensrendszer EU csatlakozás utáni bevezetése analóg az elsőbbség elvét első ízben megfogalmazó *Costa v ENEL* ügyben fellelhető jogi helyzettel, amelynek az volt az elvi kérdése, hogy az EGK-hoz történő csatlakozást követően elfogadott nemzeti törvény (*lex posterior*) felülírhatja-e az

---

¹³ Ez a probléma már a Simmenthal-ügyben született ítéletben is megjelenik. Ennek értelmében „a közösségi jog természetében rejlő követelményekkel összeegyeztethetetlen lenne [...] ha egy közösségi jogi rendelkezés és egy később elfogadott nemzeti törvény közötti ellentmondás esetén az összeütközés feloldása nem a közösségi jog alkalmazására hivatott bíróság számára lenne fenntartva, hanem egy másik, saját mérlegelési jogkörrel felruházott hatóság számára, még akkor is, ha a közösségi jog teljes hatékonyságának ilyen akadály csak átmeneti lenne.” 106/77. Simmenthal ECLI:EU:C:1978:49, 22-23. pontok.

¹⁴ A Jpe.II.60.036/2024/23. számú jogegységi határozat hatályú határozatot követően az eljárás újraindult a Gyulai Törvényszék előtt, aki az eljárást felfüggesztette és az EUB-hez fordult. Felterjesztő végzésében a Törvényszék bemutatta a Kúria felülvizsgálati tanácsa döntésében és a JPT jogegységi határozat hatályú határozatában az uniós jog tekintetében fennálló eltérő jogértelmezést. Ld. C-285/25. Lurdos.

¹⁵ A széles szakirodalomból ld. Monica Claes: *The Primacy of EU Law in European and National Law*. In: Damian Chalmers – Anthony Arnall (szerk.): *The Oxford Handbook of European Union Law*, OUP, 2015.

alapító szerződésben foglaltakat, amelyre a válasz immár bő hét évtizede – az elsőbbség doktrínájára tekintettel – nemleges.¹⁶

ad2) Az elsőbbség elvének alkalmazása köszön vissza az EUB-nek a korlátozott precedensrendszer egyes elemeit érintően eddig elfogadott ítéleteiben is. Ennek megfelelően, az elsőbbség doktrínája következtében, a félértékelési kötelezettséget szükséges érvényesíteni azokban az uniós jogi érintettségű ügyekben, amelyekben a tagállami norma ellentétes az uniós joggal, legyen az nemzeti jogszabály vagy tagállami bírósági gyakorlat. E követelményre a fenti két ügyben született különvélemények is rendre felhívják a figyelmet az újabb esetjogra támaszkodva,¹⁷ ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy önmagában a Simmenthal-ügy¹⁸ is elegendő a félértékelési alátámasztására:¹⁹ ennek oka egyrészt az, hogy a precedensrendszer hatására megszülető jogegységi határozatok és „jogegységi határozat hatályú határozatok” valójában jogszabály módjára viselkednek, ahogy az Alkotmánybíróság előtt is Abtv. 26. § (1) alapján támadhatók meg; másrészt a Simmenthal-ügyben született ítélet értelmében a félértékelési lehetőség anélkül adott, hogy a tagállami bíróságnak „előzetesen, jogalkotási vagy bármely más alkotmányos eljárás”-t [kiemelés tőlem: OE] kellene kezdeményeznie.²⁰

Az uniós jog elsőbbsége érvényesítésének szükségességét a hazai új jogi helyzetre tekintettel is nyilvánvalóvá tette az EUB rögtön az első olyan ügyben, amelyben találkozott a korlátozott precedensrendszerrel. A Fővárosi Törvényszék által kezdeményezett, a fenti idézetben a Kúria által is hivatkozott Global Trade Ink-ügyben²¹ az EUB megállapította, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak mellőznie kell a felsőbb szintű nemzeti bíróság jogi értékeléseit, ha az EUB által nyújtott ítéletre tekintettel úgy ítéli meg, a nemzeti felsőbb bíróság értékelése nem áll összhangban az uniós joggal. A konkrét ügyben ugyanakkor az EUB semmi problémát nem látott abban, hogy a Fővárosi Törvényszék mint alsóbb fokú bíróság csak indokolás mellett térhet el a Kúria határozataitól. Az indokolás melletti eltérés ugyanis az uniós jog elsőbbségével összefér: a nemzeti bíróság indokolás mellett mellőzni tudja a felsőbb szintű nemzeti bíróság uniós joggal nem összeférő értékeléseit.

Ezt erősítette meg 2025 novemberében az Oti-ügyben elfogadott ítélet is,²² amelyben a Fővárosi Törvényszék arra a kérdésre kereste a választ, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben milyen hatása van az uniós jog elsőbbsége elvének, tekintettel arra, hogy az általa eldöntendő ügyben kötelezően irányadó követelményeket nem a jogalkotó írta elő, hanem azok a Kúria kötelező erejű határozataiból erednek. Az EUB válaszában rögzítette, hogy a kérdést előterjesztő bíróságot az uniós jognak az EUB – tehát nem a JPT – által adott értelmezése köti, ami ahhoz vezethet, hogy adott esetben figyelmen kívül kell hagynia a Kúria ítélezési gyakorlatának precedens jelleggel rendelkező határozatait is, „adott esetben

¹⁶ 6/64. Costa v ENEL ECLI:EU:C:1964:66.

¹⁷ C-107/19. XR ECLI:EU:C:2021:722, 44-49. pontok; C-173/09. Elchinov ECLI:EU:C:2010:581, 20-32. pontok.

¹⁸ 106/77. Simmenthal ECLI:EU:C:1978:49.

¹⁹ Madarasi Anna – Kende Tamás: To Uniformity and Beyond: Hungary's Supreme Court and the Implementation of CJEU Rulings, VerfBlog, 2025/9/10, <https://verfassungsblog.de/hungary-preliminary-reference/>.

²⁰ 106/77. Simmenthal ECLI:EU:C:1978:49, 24. pont.

²¹ C-537/22. Global Ink Trade ECLI:EU:C:2024:6.

²² C-525/23. Oti ECLI:EU:C:2025:877.

eltekintve az őt arra kötelező nemzeti szabály alkalmazásától, hogy feleljen meg e felsőbb szintű bíróság határozatainak.”²³

ad3) Mit jelent a Fővárosi Törvényszék által kezdeményezett EDH-kban foglalt jogértelmezés a Kúria azon felülvizsgálati tanácsára nézve, amely nem térhet el indokolás mellett a Kúria precedens értékű döntéseitől? Ebben a vonatkozásban analogikus érvelésre támaszkodom az elsőbbség működésének bemutatása, illetőleg a nemzeti eljárásjogi szabályok és az uniós jog közti kollízió megszüntetésének EUB által kidolgozott módja tekintetében, ami egyben ráirányítja a figyelmet a fenti ítéletek egy mellékesnek tűnő, de már kiemelt tagmondatára: „... *adott esetben eltekintve az őt arra kötelező nemzeti szabály alkalmazásától, hogy feleljen meg e felsőbb szintű bíróság határozatainak.*”

Az EUB ugyanis találkozott már azzal a problémával, amikor nem jogszabályok, hanem lezárt bírósági döntések vonatkozásában merül fel az elsőbbség kérdése, és ez valóban érzékeny téma: a bíróságok hálózata – nemzeti, nemzetek feletti és nemzetközi bíróságok – egymás szövetségeseiként a jog érvényre juttatására jöttek létre, így a bíróságok partnert látnak egymásban, ezért különösen óvatosan viszonyulnak egymás ítéleteihez. Egyes esetekben ugyanakkor, amikor elkerülhetetlennek látszik a kollízió, az elsőbbség elve finom eleganciával oldja fel az összeütközést. Közismert módon ez történt a C-224/01. Köbler kontra Ausztria ügyben,²⁴ amelyben bebizonyosodott, hogy az anyagi jogerőhatás nem állhatott az útjában annak, hogy az utolsó fokon ítélező nemzeti bíróságok uniós jogot sértő magatartásáért a tagállam felelősséggel tartozzon. A kevésbé ismert ügyek közül a Lucchini-ügyben²⁵ merült fel a *res iudicata* kérdése, amelyben az EUB-nek egy fontos kollíziós kérdést kellett eldöntenie: egyrészt adott volt a Bizottság határozata az olasz acéliparban nyújtott egyes állami támogatásoknak az uniós joggal való összeegyeztethetlenségéről, másrészt adva volt egy olasz jog szerint már jogerőre emelkedett nemzeti bírósági határozat, amely az olasz hatóságokat arra kötelezte, hogy az adott kedvezményezettnek megadják az ígért támogatást.

Az EUB ítéletében arra jutott, hogy az olasz bírósági határozat *res iudicata* hatása a konkrét esetben veszélyezteti az uniós jog alkalmazását, mivel lehetetlenné tette az uniós jogi szempontból jogsértően nyújtott állami támogatások visszaszerzését. Ezért az EUB arra jutott, hogy a nemzeti bíróság köteles volt teljes mértékben érvényesíteni a közösségi jog vonatkozó rendelkezéseit, szükség esetén megtagadva a nemzeti jogszabályok bármely ütköző rendelkezésének alkalmazását. Az uniós jog elsőbbségéből tehát a konkrét esetben az következett, hogy el kellett tekinteni a *res iudicata* elvét megállapító nemzeti jogszabály alkalmazásától is, mivel az megakadályozta a közösségi joggal ellentétesen nyújtott állami támogatás visszaszerzését. Vagyis a konkrét esetben az olasz ítélet félretételét úgy lehetett megoldani, hogy az elsőbbség elvére tekintettel valójában az ítélet *res iudicata* jellegét megállapító olasz polgári törvénykönyv 2909. cikkét kellett félretenni.

Fentieket átforgatva a hazai precedensrendszerre, azt gondolom, hogy az elsőbbség elvéből nem csak az következik, hogy az EUB által kifejtett jogértelmezéssel ellentétes precedens

²³ Uo. 80. pont. Ez tartalmilag visszautal a Global trade Ink ügy megfogalmazására: „adott esetben eltekintve az őt arra kötelező nemzeti szabály alkalmazásától, hogy feleljen meg e felsőbb szintű bíróság határozatainak. C-537/22. Global Ink Trade EU:C:2024:6, 24. pont.

²⁴ C-224/01. Köbler ECLI:EU:C:2003:513.

²⁵ C-119/05. Lucchini ECLI:EU:C:2007:434.

értékű kúriai határozatokat félre kell tenni, hanem az is, hogy a Kúria ítélkező tanácsa a saját jogán teheti félre azokat mégpedig azért, mert az elsőbbség elve értelmében a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontját is félre kell tennie: amikor a Kúria eljáró tanácsa az EUB előzetes döntéshozatali eljárását követően azt észleli, hogy a hazai jogrendszerben egyes normák – a Kúria precedensei és a Bszi. 32. § szerinti jogegységi célú előzetes döntéshozatali kötelezettség – megakadályozzák abban, hogy az uniós jogot hatékonyan érvényesíteni tudja, akkor ezeket a normákat mind félre kell tennie, vagyis *uniós jogi alapon mentesül a jogegységi célú előzetes döntéshozatal kezdeményezési kötelezettségétől*.

Záró gondolatok

A korlátozott precedensrendszer 2020-as bevezetése láthatóan megkettőzte a Kúriát: a Kúria ítélkező tanácsai fölött megjelent egy magasabb fórum, a JPT. Utóbbi, bár szervezetileg nem különül el, valójában sok tekintetben különálló csúcsbíróságként működik. Ezt számos attribútum bizonyítja: minden bíróságra – beleértve a Kúria tanácsaira – irányadóan határozza meg az egységes jogértelmezést, az Alkotmánybíróság határozataihoz hasonlóan a döntéseihez nyilvánosan hozzáférhető különvélemények csatolhatók, összetétele pedig generalista szemléletet tükröz, mivel az egyes jogegységi kérdéseket a polgári, büntető és közigazgatási ügyszakos bírák együtt döntenek el, bármelyik területről is érkezzen a jogegységi probléma.

Minthogy a korlátozott precedensrendszer és zárókövének, a jogegységi panasz létrehozatalának indokaként a Kúria tekintélyének növelése jelent meg érvként, meggyőződésem, hogy ez abban az esetben tud megvalósulni, ha az újonnan bevezetett korlátozott precedensrendszer alkalmazkodik a jogrendszerben már korábban létezett jogorvoslati utakhoz, és nem törekszik arra, hogy fölébe kerekedjen az uniós jog biztosította bírói dialógusnak. Ez következik a JPT számára egyrészt az uniós jogból, így az EUMSZ 267. cikkéből, valamint az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján rá is irányadó együttműködési kötelezettségből, másrészt pedig az Alaptörvény E) cikke alapján fennálló alkotmányos követelményből, amit a 2/2019-es AB határozat mint kooperatív jogértelmezési kötelezettséget a Kúriára, és így a JPT-re nézve is kötelezően előírt.²⁶

A kooperatív jogértelmezés meglátásom szerint a jelen esetben az uniós jogban kielélt elsőbbség elvének érvényre juttatását jelenti, amely három értelemben is irányadó megoldást kínál a csúcsbíróságok közti harmonikus együttműködésre: egyrészt a precedensrendszer 2020-as bevezetése nem írhatja felül az uniós előzetes döntéshozatali mechanizmus kialakult működését (Costa v ENEL), másrészt a Kúria precedens értékű határozatai, amelyek alkalmazásukat tekintve jogszabály módjára viselkednek, félretehetők általa (Simmenthal), harmadrészt pedig a Kúria eljáró tanácsainak a precedensekkel együtt félre kell tenniük a Bszi. azon rendelkezését is, ami azt írja elő számukra, hogy jogegységi célú előzetes döntéshozatalt kell kezdeményezniük (Lucchini).

Végül annak érdekében, hogy a rendszer zártan és koherens módon működjön, úgy vélem, hogy hogy amennyiben a Kúria tanácsa az uniós jog hatékony érvényesülését biztosítva az EDH alapján meghozza döntését, majd a peres felek esetleg jogegységi panaszt terjesztenek a

---

²⁶ 2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21].

JPT elé, a JPT akkor jár el helyesen, ha az EDH vonatkozásában visszautasítja a panaszokat Bszi. 41/C. § (6) bekezdés h) pontja alapján arra való tekintettel, hogy a panaszos ilyenkor valójában primer módon nem jogegységi kérdést visz a JPT elé, hanem a nemzeti jog uniós joggal való összhangját megteremtő jogértelmezés felülmérlegelését kéri.²⁷

---

²⁷ Ennek kialakult gyakorlatára ld. Jpe.I.60.011/2021/3., Indokolás [20], Jpe.II.60.036/2021/13., Indokolás [22], Jpe.I.60.035/2022/7., Indokolás [17], Jpe.II.60.030/2022/8., Indokolás [42]. Szabó Patrik: A Kúria jogegységi panaszt visszautasító határozatai. *(kézirat)*.

© Orbán Endre

MTA Law Working Papers

**Kiadó: ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont (MTA
Kiválósági Kutatóhely**

Székhely: 1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4.

Felelős kiadó: Boda Zsolt főigazgató

Felelős szerkesztő: Kecskés Gábor

Szerkesztőség: Hoffmann Tamás, Lux Ágnes, Mezei Kitti

Honlap: <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>

E-mail: mta.law-wp@tk.mta.hu

ISSN 2064-4515